

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський національний технічний університет (ЦНТУ)
Факультет обліку та фінансів

**ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИЙ МЕХАНІЗМ
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ**
Матеріали
III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(5 - 6 листопада 2020 р.)

Кропивницький – 2020 рік

УДК 336.02:336.1: 336.6

Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери: Матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 5 - 6 листопада 2020 р., м. Кропивницький. – К.: «Ексклюзив-Систем», 2020. - 152 с.

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, практиків

Редакційна колегія: Левченко О.М., д.е.н., проф., Шалімова Н.С., д.е.н., проф., Сибірцев В.В., д.е.н., доц., Базилюк А.В., д.е.н., проф., Пальчевич Г.Т., к.е.н., проф., Загреба І.Л., к.е.н., доц., Попова С.П., асист. (відп.секретар), Петренко Л.М., асист. (техн.редактор)

Представлені матеріали є результатами досліджень науковців та практиків з проблем фінансово-кредитного регулювання розвитку економіки та соціальної сфери. До збірника ввійшли тези доповідей, що розкривають проблеми сучасної фінансової науки та практики: розробки методів реалізації фінансової політики держави; фінансово-аналітичного забезпечення, податкового регулювання і страхового захисту суб'єктів підприємницької діяльності; напрямів реформування фінансів соціальної сфери та системи соціального забезпечення; оцінки впливу глобалізації економіки на розвиток фінансів; сучасних проблем обліку, аудиту та оподаткування; розвитку новітніх інформаційних технологій у фінансах.

ISBN 978-617-7942-01-05

Рекомендовано до друку Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного університету (протокол № 4 від 1 грудня 2020 року)

Матеріали публікуються у авторській редакції.

За підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та іншої інформації несуть особисту відповідальність автори тез доповідей. Редакція може приймати рішення про публікацію статті в порядку обговорення, не поділяючи точки зору автора.

© Автори, 2020

© Центральноукраїнський національний технічний університет, 2020

Ігнашкіна Т. Б., Душина Л. М. Систематизація методів управління запасами промислового підприємства.....	44
Іщенко Н. А. Фінансовий потенціал підприємства та джерела його формування.....	47
Колотуха С. М., Гвоздєй Н. І. Оптимізація джерел формування фінансових ресурсів в сільськогосподарських підприємствах.....	50
Коротка М. Г. Фінансові аспекти пенсійної реформи України.....	53
Костенко В. Г., Смоляник А. А. Облік фінансових результатів сільськогосподарських підприємств.....	57
Костенко В. Г., Турта А. А. Облік витрат основної діяльності сільськогосподарських підприємств.....	60
Коцюрба О. Ю. Визначення фінансових критеріїв привабливості банків для клієнтів.....	62
Кравченко В. П. Розвиток іпотечного ринку в Україні.....	64
Кузьменко О. В. Результати та перспективи фінансово-бюджетної децентралізації.....	68
Луцевят Я. Ю. Облік та відображення у звітності біологічних активів за міжнародними стандартами.....	71
Маркітан Н. М. Від'ємні відсоткові ставки та їх вплив на економіку країн.....	74
Мельник Т. А. Державне регулювання страхового ринку України в умовах європейської інтеграції.....	77
Мітькова І. С. Основи формування та реалізації кредитної політики банку.....	80
Насипайко Д. С., Резніченко О. О. Аграрне страхування: досвід США.....	82
Нещетний Г. В. Зарубіжний досвід інтеграції банків і страхових компаній.....	85

Колотуха С. М.

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Уманський національний університет садівництва

Гвоздєй Н. І.

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань, Україна

ОПТИМІЗАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В умовах ринкової економіки аграрні підприємства можуть використовувати кілька джерел формування фінансових ресурсів. Найголовнішим джерелом є власні кошти підприємства, які матеріалізуються в його майно і частково функціонують у сфері обігу. Але нерідко аграрні підприємства не мають достатніх власних коштів для інвестування виробництва, яке диктується виробничою необхідністю, тому вони вдаються до кредитів банку, випуску власних облігацій тощо, залучаючи цим самим позичкові ресурси для формування свого капіталу в обмін на виплату процентів. В окремих випадках джерелами формування фінансових ресурсів можуть бути пайові внески засновників (учасників) підприємств, грошові кошти, що надходять як пожертвування, благодійні та спонсорські внески.

Важливою є розробка системи критеріїв, за допомогою яких оцінюються переваги й недоліки залучення позичкового та власного капіталу, зовнішніх і внутрішніх джерел фінансування.

До основних критеріїв належать такі [1]:

1. Прибуток і рентабельність. Слід передбачити, як вплине певна форма фінансування на результати діяльності підприємства.

2. Ліквідність. Фінансовий відділ має розрахувати, як вплине форма фінансування на рівень теперішньої та майбутньої платоспроможності підприємства.

3. Незалежність. Вибираючи форму фінансування, слід прогнозувати, як це вплине на рівень самостійності підприємства при використанні коштів, на збереження інформаційної незалежності та контроль над підприємством у цілому. Крім того, необхідно виявляти можливі ризики, зокрема, ризик порушення структури капіталу.

4. Накладні витрати, пов'язані із залученням коштів. Наприклад, витрати на обов'язкові аудиторські перевірки тощо.

5. Мінімізація оподаткування. Доцільно вибирати таку форму фінансування, яка дасть найбільший ефект з точки зору зменшення податкових платежів. Податковий фактор слід розглядати у контексті його впливу на вартість залучення капіталу в цілому.

6. Об'єктивні обмеження: відсутність кредитного забезпечення, необхідного для залучення позичок, низький рівень кредитоспроможності, законодавчі обмеження щодо використання тієї чи іншої форми фінансування,

договірні обмеження тощо .

Процес оптимізації структури джерел фінансових ресурсів являє собою формування такого співвідношення власного і позикового капіталу, яке забезпечує досягнення максимальної рентабельності основного капіталу при мінімальній вартості джерел фінансування за умови достатньої фінансової стійкості.

Метод оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності передбачає використання механізму фінансового левериджу.

Дія фінансового важеля полягає у тому, що підприємство, використовуючи позичені кошти, змінює чисту рентабельність власного капіталу і свої дивідендні можливості. Коли підприємство бере борг, то воно зобов'язується сплатити відсотки і в майбутньому погасити суму боргу. Ці відсотки вираховують з оподаткованого прибутку і збільшують його величину для інвесторів. Однак чим більше боргів має підприємство у структурі свого капіталу – тим вищий фінансовий ризик. Це означає, що, незалежно від рівня доходу від своїх операцій, підприємство має сплачувати як основну суму боргу, так і відсотки за нього, коли настає термін погашення. На практиці такі дослідження треба використовувати при прийнятті рішень про структуру капіталу [2].

Розрахуємо ефект фінансового важеля для сільськогосподарських підприємств Уманського району протягом періоду 2015-2019 років (табл. 1).

Таблиця 1 - Характеристика ефекту фінансового важеля для сільськогосподарських підприємств Уманського району за роками

Показник	2015	2016	2017	2018	2019
Коефіцієнт валової рентабельності активів, %	50,6	74,3	60,9	71,1	77,3
Середня розрахункова ставка відсотку для юридичних осіб	26	28	24	24	26
Позикові джерела фінансових ресурсів, тис. грн.	137894	186920	82249	71599	52689
Власні джерела фінансових ресурсів, тис. грн.	338363	537410	529449	450643	469512
Диференціал фінансового важеля	24,6	46,3	36,9	47,1	51,3
Плече фінансового важеля	0,41	0,35	0,16	0,16	0,11
Ефект фінансового важеля	10,01	16,09	5,74	7,48	5,76

На основі даних, представлених в таблиці 1 можна зробити наступні висновки: так як диференціал фінансового важеля є головною умовою, що формує позитивний ефект фінансового важеля, перевищення валової рентабельності активів над середньою ставкою відсотку за кредит дало змогу отримати позитивний диференціал, а відповідно і ефект фінансового важеля в усі роки досліджуваного періоду.

В 2019 році ефект фінансового важеля знизився до значення 5,76, що є нижчим, ніж у 2018 р. та 2015 р. Найнижчим значення даного показника було в 2017 році, коли підприємства мали найвищу заборгованість за довгостроковими

кредитами – 28264,0 тис. грн.

Таким чином, в процесі розв’язання проблеми формування фінансових ресурсів одним з важливих питань, які доводиться вирішувати підприємствам, є співвідношення часток внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування. Таке співвідношення слід визначати на підставі оцінки очікуваної норми прибутку на власний капітал, який підприємство використовує в процесі виробництва, та відсоткової ставки за кредит. Перевищення останнього показника над першим зумовлює доцільність надання переваги використанню власних коштів і зменшення частки позичкового капіталу, що сприятиме зростанню рівня рентабельності власного капіталу [3, с. 355].

Визначення ефекту фінансового левериджу при розрахунку норми прибутку на власний капітал дозволяє визначити граничну ставку відсотка, вище якої недоцільно використовувати кошти із зовнішніх джерел на платній основі. Позитивне значення диференціалу фінансового левериджу, що розраховується як різниця між нормою прибутку на авансований капітал та відсотковою ставкою за кредит, означає, що додаткове залучення позичкового капіталу підвищуватиме рентабельність власного капіталу, і навпаки [4, с. 51].

Звідси, вигідність залучення додаткових обсягів коштів для фінансування діяльності за рахунок позичкового капіталу забезпечуватиметься лише в тому випадку, коли вартість кредитних ресурсів не перевищуватиме норми прибутку на весь авансований капітал підприємства.

Спираючись на вищевикладене, зробимо висновки щодо величини відсоткової ставки, за якою досліджуваним підприємствам доцільно залучати фінансові ресурси на платній основі із зовнішніх джерел для фінансування виробничої діяльності. Розрахунок норми прибутку на авансований капітал свідчить, що при прийнятті рішення про фінансування господарської діяльності досліджуваним підприємствам слід надавати перевагу використанню власних коштів (табл. 2).

З метою формулювання остаточних висновків необхідно визначити зміну значень диференціалу фінансового левериджу, що показує, яка ставка відсотку за кредит може бути прийнятною для господарств в разі залучення ним позичкового капіталу на платній основі для фінансування.

Таблиця 2 - Розрахунок норми прибутку на авансований капітал в сільськогосподарських підприємствах Уманського району в 2019 році

№ п/п	Показники	Значення показника
1	Авансований капітал без вартості землі, тис. грн	408994
2	Площа ріллі, га	35355,6
3	Нормативна грошова оцінка ріллі для Черкаської області, грн за 1 га	39810
4	Авансований капітал з врахуванням вартості землі, тис. грн	1816500,4
5	Операційний прибуток, тис. грн	38534,0
6	Норма прибутку на авансований капітал, %	2,12

За умов господарювання, що склалися в досліджуваних підприємствах у 2019 році, граничним рівнем відсотку, при перевищенні котрого не вигідно

залучати кредитні кошти для фінансування господарської діяльності, є 2,12%, тобто при діючих відсоткових ставках за кредитами залучення капіталу ззовні є досить ризикованим для підприємств.

Отже, цим зумовлюється необхідність пошуку шляхів підвищення ролі внутрішніх джерел фінансових ресурсів.

У цілому, можна зробити висновок, що раціональне використання вільних фінансових ресурсів, поєднання внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування виробничої діяльності, пошук найефективніших напрямів фінансування сприятиме зміцненню фінансової стійкості досліджуваних підприємств та підвищенню рівня їх прибутковості.

Література:

1. Семенов А.Г. Методи оптимізації структури капіталу URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств. К.: КНЕУ, 2002. 624 с.
3. Андрійчук В. Г. Методологічні та методичні підходи до інтерпретації критерію залучення позичкового капіталу і вибору дисконтної ставки при обґрунтуванні інвестиційних проектів. Формування ринкової економіки : зб. наук. праць [Спец.вип.].К.:КНЕУ,2003.С.51-57.
4. Павловський М.А. Стратегія розвитку суспільства: Україна і світ (економіка, політологія, соціологія). К.: Техніка, 2001. 312.

Коротка М. Г.

заступник начальника фінансово-економічного управління
Головного управління Пенсійного фонду України в Кіровоградській області
м. Кропивницький, Україна

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Пенсійне забезпечення завжди займало одне з визначальних місць у житті суспільства та держави.

Не секрет, що солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування України вже не перший рік стикається з проблемою нестачі фінансових ресурсів і не здатна забезпечувати належний рівень пенсійного забезпечення. Причиною цьому є хронічний дефіцит бюджету Пенсійного фонду, який спровокований складною демографічною ситуацією, міграційними процесами, переважанню чисельності осіб пенсійного віку над працюючими, «тіньовою» зайнятістю, кризовими явищами в економіці та ін. Значний негативний вплив спричинили анексія Російською Федерацією Криму і військові дії в окремих районах Донецької та Луганської областей. Чинна пенсійна система України є платоспроможною лише за умови фінансової підтримки з боку держави. Субсидування дефіциту бюджету Пенсійного фонду є найбільшим і постійно зростаючим напрямом витрачання коштів Державного бюджету.